

MERCAT DE TREBALL DE LES ILLES BALEARS

Quart trimestre 2008. CCOO

El sindicat CCOO publica, de manera trimestral, uns interessants informes destinats a descriure i avaluar la situació del mercat de treball a la nostra Comunitat Autònoma.

Aquí us oferim el corresponent al quart trimestre de 2008.

Dades TRIMESTRALS

Mercat de treball

Introducció

L'objectiu de "Dades trimestrals del Mercat de Treball" (a partir d'ara, *DTMT*) és proporcionar una anàlisi de l'evolució trimestral de les dades que, proporcionades per les diferents fonts estadístiques, permeten la caracterització del factor treball de les Illes Balears. Aquest butlletí de CCOO presenta cada trimestre les tendències corresponents a l'evolució dels principals paràmetres relacionats amb el mercat de treball, i a més en cada número analitza de manera més detallada alguns aspectes del mercat laboral, en funció de la conjuntura econòmica, social i laboral.

D En moments de pèrdua d'ocupació com l'actual és evident que té un interès especial determinar a partir de les dades disponibles **quines són les persones que es queden sense ocupació**; però també en aquests moments és molt necessari analitzar **qui són els que accedeixen al mercat laboral i en quines condicions ho fan**. Les anàlisis que es fonamenten en un augment de la població activa per explicar l'evolució de les dades d'atur i d'ocupació no han de ser una excusa per amagar que les darreres dades oficials relacionades amb el mercat laboral, registrat i no registrat, presenten una **evolució negativa des del punt de vista del dinamisme econòmic i de la cohesió social**. Les dades de l'enquesta de població activa (EPA) recullen aquesta evolució, evolució que es fa més palesa quan s'analitzen les dades d'afiliació a la seguretat social i de contractació enregistrada.

Pel que fa a l'anàlisi de les dades relatives al mercat de treball voldríem cridar l'atenció sobre dos aspectes que tenen al nostre parer una certa rellevància des d'un punt de vista analític, i que són a més indicatives d'algunes tendències que caldrà tenir molt presents si es vol donar compte de la situació actual del mercat laboral.

Una primera observació -que ja apuntàvem al núm. 3 del Dades trimestrals i al Dades monogràfiques dedicat a les dones- és que l'evolució dels principals indicadors no es produeix de manera homogènia pel conjunt de la població, observant-se a més evolucions molt dispars entre diferents grups, especialment si es prenen en consideració la variable sexe i la variable nacionalitat (espanyola, UE i no UE). Aquesta constatació fa que sigui imprescindible fer una anàlisi de les estadístiques disponibles tenint en compte les desagregacions segons aquestes dues variables.

Un segon element destacable en les dades referides als darrers períodes de l'any 2008 és que no evolucionen de manera igual les dades d'ocupació de l'EPA i les dades relatives, tant en el moviment laboral enregistrat com en l'afiliació a la seguretat social. Recordem en aquest punt que, tot i tractar-se de fonts no comparables entre sí

(vegeu DTMT núm. 1), fins ara s'observava una coherència en l'evolució entre unes i altres dades, i així, un augment de la població ocupada en termes EPA es corresponia amb un augment igualment significatiu de l'afiliació i de la contractació. Aquesta divergència en l'evolució d'unes i altres xifres, amb resultats menys negatius en les variacions de l'ocupació (EPA) que no en la d'afiliació (altes i baixes en la seguretat social) té un especial interès atès que confirmaria, segons A. Laborda (A. Laborda, 2009), l'augment de l'economia submergida al nostre país.

Juntament amb l'exposició de les dades relatives al darrer trimestre, aquest número del *DTMT* recull les dades mitjanes per l'any 2008. En relació a aquestes volem fer un tercer comentari i assenyalar que el progressiu deteriorament de l'economia al llarg de l'any 2008 fa que les dades mitjanes anuals no siguin tan representatives en comparació als anys anteriors i que front a aquestes, i al nostre entendre, les relatives a final d'any mostren millor l'actual evolució del mercat laboral.

A continuació es presenta l'anàlisi de les xifres corresponents al IV trimestre de l'any 2008. L'anàlisi continua estant marcada per la situació de **desacceleració en l'ocupació i d'augment de la població aturada**. A més, des d'un punt de vista sindical, interessa fer una referència especial al tipus d'ocupació, donant èmfasi a les ocupacions atípiques com ara són la **temporalitat i la parcialitat**.

D Recordem que el fenomen de la temporalitat (contractes de durada determinada) ha assolit a Espanya i a les Illes cotes molt superiors a les dels països del nostre entorn, generant, com dèiem al núm. 1 del *DTMT*, una dualitat en el mercat de treball espanyol, dualitat que té la seva arrel en el costat de la demanda, és a dir, en el tipus d'ocupació que reclamen els diferents sectors productius. En l'actualitat s'observa un descens en les taxes de temporalitat agregades. Aquesta situació, però, no té una interpretació positiva, ja que el descens en la taxa de temporalitat es produeix per dues circumstàncies negatives: d'una banda, per la destrucció de l'ocupació, especialment en sectors com la construcció, amb altes taxes de treball temporal, i d'altra, perquè la destrucció d'ocupació afecta primer els que es troben en una situació de major precarietat dintre el mercat laboral. A més, cal afegir que segons ens mostren les estadístiques de contractació enregistrada, la contractació indefinida presenta també evolucions negatives en termes interanuals. En aquest sentit les menors taxes de temporalitat s'associarien a una pèrdua d'ocupació i per tant a una major precarietat social d'una part de la població treballadora.

La contractació a temps parcial té a Espanya una incidència molt menor que als països de la UE. Segons l'Eurostat, l'any 2007 la taxa de parcialitat per a la població ocupada era del 20,9% per la UE15 mentre que a Espanya se situava en l'11,8%. A França la taxa és del 17,2% i a Suècia del 25%. Aquesta menor taxa de parcialitat en l'ocupació observada al nostre país, juntament amb l'objectiu de l'estratègia renovada de Lisboa, va fer que el Consell Europeu recomanàs a Espanya la potenciació d'aquest tipus d'ocupació amb un doble objectiu: com a manera de reforçar la flexiseguretat del mercat de treball, per una banda, i de l'altra, per aconseguir una major taxa de participació en el mercat laboral, especialment de les dones. Aquesta recomanació es recull al Pla Nacional de Reformes 2008-2010 i en l'actualitat, ja en l'any 2009, i atès el nou context econòmic, la potenciació de la parcialitat és vista des de l'Executiu com una mesura per fomentar l'ocupació i fer front així a l'augment de l'atur.

Ara bé, per valorar la contractació a temps parcial cal contextualitzar les dades alhora que s'ha de tenir present que la parcialitat pot tenir diferents sentits, per la qual cosa es fa necessari un treball de reflexió i anàlisi que tingui en compte algunes qüestions socials associades a la parcialitat i a la flexiseguretat.

En primer lloc, cal tenir present que en el nostre país la jornada a temps parcial té una elevada proporció, un 38,23% (EPA, IV trimestre 2008, Espanya), una parcialitat no desitjada (persones que treballen a temps parcial per no haver trobat una ocupació a jornada completa)¹. Aquest fet evidencia que la parcialitat es troba, igual que en el cas de la temporalitat, del costat de la demanda i no de l'oferta. A més, les dades apunten que la parcialitat es dona sobretot entre les dones: la taxa de parcialitat femenina se situa en el 23,3% mentre que entre els homes l'ocupació a temps parcial representa tan sols el 4,4% de l'ocupació masculina (EPA, IV trimestre 2008, Espanya). El treball parcial s'estaria convertint, per tant, en un nou element de segregació del mercat de treball per raó de gènere, ja que de manera sistemàtica són les dones les que tenen aquest tipus d'ocupació, com ens mostra el fet que al nostre país de cada 10 persones ocupades a temps parcial 8 són dones (EPA, IV trimestre 2008, Espanya). És important observar sobre quines bases socials es recolza la parcialitat, per tal de determinar si la pràctica suposadament de la flexiseguretat en les relacions d'ocupació són tals o si bé ens trobam davant mesures de segregació del mercat de treball, atès que són uns col·lectius i no altres els més representatius en aquestes relacions (Prieto, 2008).

S'observa, així, que la parcialitat és un element de segregació i un element, si no de segmentació, sí almenys de "dualització" del mercat laboral, que es produeix també per part de la demanda i no tan sols per part de l'oferta (parcialitat desitjada per motius de conciliació de la vida personal i laboral, per exemple) i associa la parcialitat amb la precarietat laboral i social (la contractació parcial suposa menys independència econòmica, menys possibilitats d'ascens i de formació i menys protecció social, entre d'altres). L'any 2009, les noves propostes d'actuació del Govern relatives a impulsar la contractació parcial per fomentar l'ocupació i disminuir l'atur no haurien d'agreujar aquestes situacions.

La millora de la productivitat mitjançant l'augment dels nivells de qualificació de la població treballadora és també, segons el Consell Europeu, un dels punts febles del mercat laboral espanyol i illenc que cal millorar si es vol avançar cap a nous models productius. En la situació actual, a més, **el nivell de formació i de qualificació és també un dels elements clau que cal tenir presents en el disseny de polítiques de foment de l'ocupació, i en especial a l'hora de desenvolupar les polítiques actives d'ocupació.** És per aquest motiu que en aquest número del *DTMT*, i sempre que les fonts ho permetin, es presentaran les dades desagregades per nivell educatiu i sobretot per ocupacions. Les dades disponibles, especialment a nivell de CA, presenten limitacions importants per fer una valoració exhaustiva del mercat laboral des d'una perspectiva del capital humà, però ofereixen elements de reflexió que pensam poden ser il·lustratius. Evidentment, l'interès pel nivell d'ocupació i el nivell formatiu de la població ocupada i la població aturada no significa afirmar que la productivitat està únicament relacionada amb el capital humà i que aquest n'és

¹ Aquesta dada no està disponible per CA.

l'element determinant -la qual cosa suposaria desviar l'atenció quasi exclusivament del costat de l'oferta, és a dir, dels treballadors- front a factors tant o més importants com puguin ser el tipus d'empreses, el mercat del producte, l'organització empresarial o la tecnologia de la producció, entre d'altres.

A partir d'aquestes consideracions, el núm. 4 del DTMT s'estructura de la següent manera: es presenten, en primer lloc i amb el títol *Indicadors de conjuntura de mercat laboral de les Illes Balears*, les dades relatives a l'últim període de l'any 2008 (quart trimestre en el cas de l'EPA i mes de desembre de l'afiliació a la seguretat social, el cas de la contractació acumulada a 31 de desembre) amb una **atenció especial a les diferents ocupacions i al nivell educatiu de la població ocupada i, sobretot, de la població aturada**; seguidament, s'analitza la segmentació/"dualització" del mercat de treball en termes de temporalitat però també de parcialitat; i per acabar, es presenten les dades referides a la mitjana anual, fent referència als principals paràmetres d'anàlisi del mercat laboral -població activa, ocupació i atur. Les xifres que es presenten són les referides al període en qüestió i a les variacions interanuals.

A l'igual que en les anteriors publicacions del DTMT, les principals fonts usades per a l'anàlisi són les dades de l'EPA, les dades d'afiliació a la seguretat social, les dades d'atur enregistrat i les dades de contractació. Els organismes responsables de les fonts consultades són l'Institut Nacional d'Estadística (INE), la Tresoreria General de la Seguretat Social, l'Observatori Ocupacional de l'INEM (SPE i SOIB) i el MTIN.

Tant l'anàlisi de la temporalitat com de la parcialitat es fa a partir de tres de les fonts de dades disponibles: L'EPA, les dades sobre afiliació i les dades sobre contractació enregistrada. Cada una de les fonts presenta a nivell de CA diferents possibilitats d'anàlisi segons les diferents variables recollides, possibilitats que passam a exposar.

En el cas les dades proporcionades per l'EPA, les dades d'ocupació segons tipus d'ocupació temporal tan sols permeten la desagregació per a les variables sexe i sector públic o privat i fan referència a la població ocupada assalariada. Les dades sobre parcialitat, en canvi, es corresponen amb el total d'ocupats (assalariats i no assalariats) amb tipus de jornada parcial i les dades estan disponibles segons la variable sexe. La referència temporal és el trimestre.

Per a les dades d'afiliació, la font és la Delegació Provincial de la TGSS a les Illes Balears i la temporalitat i la parcialitat es recull tan sols per a les afiliacions en alta al sistema de la seguretat social amb contractació als règims general, agrari, del mar i del carbó. Les dades es recullen dels llistats de treballadors afiliats per tipus de contracte. Es pot fer l'anàlisi segons el tipus de contracte que motiva l'alta al sistema, i segons règim, però no es té la informació per sexe.

L'Observatori Ocupacional de l'INEM és l'organisme que proporciona les dades sobre contractació enregistrada Illes Balears. Les dades fan referència als contractes enregistrats a qualsevol territori nacional però amb destinació de lloc de feina Illes Balears, i es presenten les dades referides a la contractació acumulada a final d'any. Les desagregacions disponibles són tipus de jornada i sexe per a la població total, i per a la població estrangera, tipus de jornada.

INDICADORS DE CONJUNTURA DEL MERCAT DE TREBALL DE LES ILLES BALEARS. QUART TRIMESTRE DEL 2008

1. LA POBLACIÓ ACTIVA

Una de les característiques de la conjuntura actual del mercat laboral és l'augment de la població activa, que continua creixent tot i la situació de crisi econòmica. Aquesta situació s'observa al conjunt de l'Estat i a totes i cada una de les CA. A la nostra comunitat, la població activa se situa al quart trimestre del 2008 en 564.100 persones, 20.100 més en el període d'un any, i la taxa d'activitat se situa en el 63,79%. En termes relatius, la variació en el nombre de persones actives és del 3,69%, i es presenta, per tant, un augment més elevat que no al conjunt de l'Estat on la variació és del 2,95%. Per CA, el creixement més feble s'observa al País Basc, on la població activa augmenta en un 0,44%, mentre que Múrcia és la comunitat on la població activa creix més, un 4,64%.

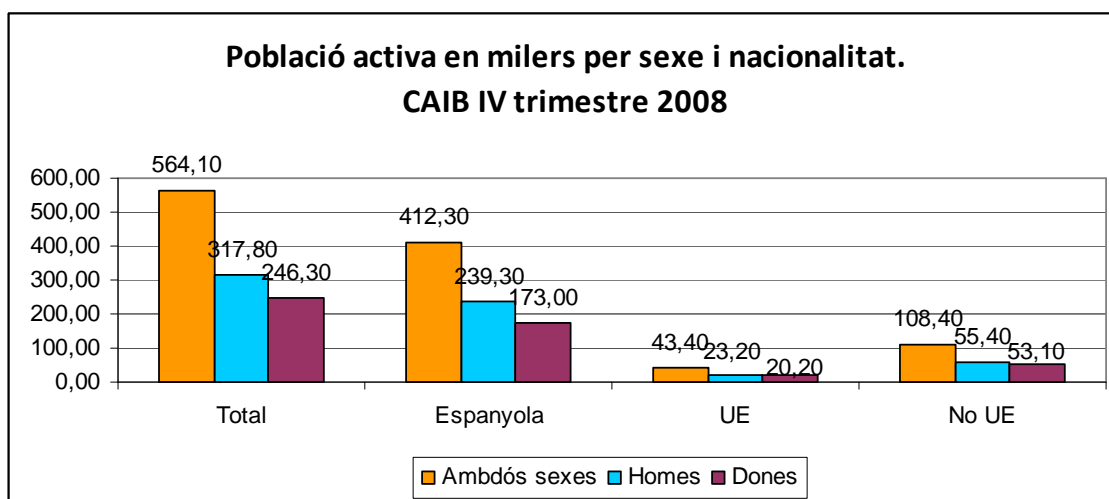
Seguint amb les observacions fetes en anteriors trimestres, segons l'EPA la població activa creix més en termes relatius que no la població potencialment activa (de 16 i més anys), població que a Espanya augmenta en un 1,21% mentre que a les Illes ho fa en un 2,63% (22.700).

El creixement de la població activa en aquest quart trimestre de l'any s'explica, a partir de l'anàlisi de les dades proporcionades per l'estadística, per dues raons: d'una banda, per l'augment de la població estrangera, especialment d'origen no comunitari, i de l'altra, per una major afluència de les dones, espanyoles però sobretot estrangeres, al mercat de treball. Passem a veure les dades.

La població activa de nacionalitat espanyola és en l'actualitat de 412.300 persones, de les quals el 58,4% són homes (239.300 homes; 173.000 dones). La població activa estrangera originària d'un país de la Unió Europea és de 43.400 persones i la proporció d'homes actius és del 53,46% (23.200 homes, 20.200 dones). En el cas de les persones actives amb nacionalitat no comunitària, la xifra és de 108.400 persones, amb un percentatge d'homes del 51,11% (homes 55.400; dones 53.100)².

El gràfic 1 ens mostra la distribució de la població activa segons les variables sexe i nacionalitat.

² El sumatori no es correspon amb la xifra total, possiblement per arrodoniment. Les dades recollides són les que estan publicades al web de l'INE.

Font: INE, EPA. Elaboració pròpia.

(Gràfic 1)

Pel que fa a la població activa, el més interessant és l'anàlisi de les variacions interanuals. Hem assenyalat en altres ocasions que una de les dades més sorprenents de la conjuntura actual és l'augment de la població activa en un moment de pèrdua d'ocupació. La comprensió d'aquest fenomen passa per la desagregació de la nova població activa segons les variables nacionalitat i sexe.

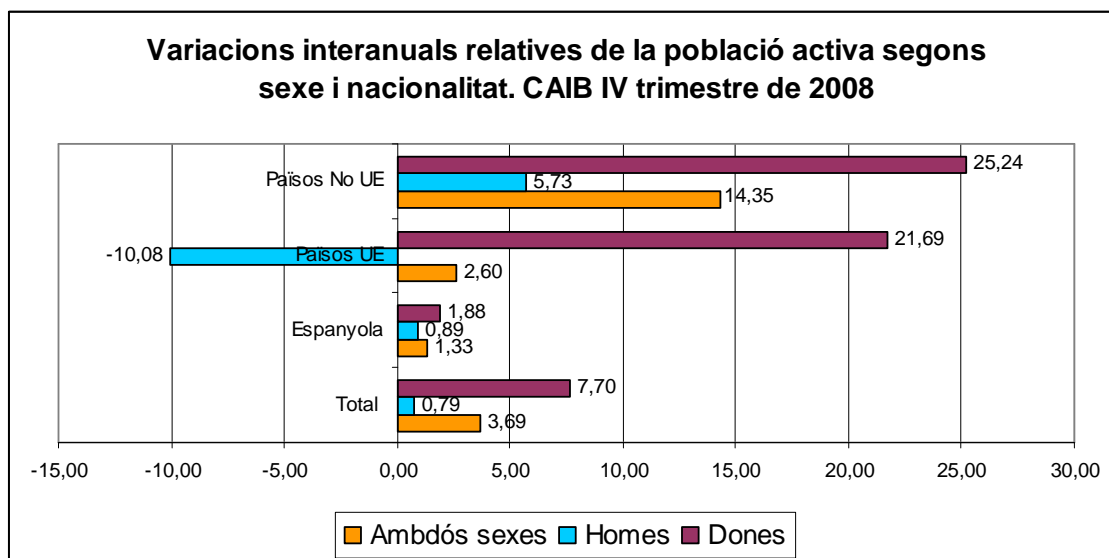
Si s'analitzen les variacions interanuals absolutes segons aquestes variables podem extreure les següents conclusions descriptives (vegeu taula 1): d'una banda, l'augment de la població activa està protagonitzat per les dones, especialment per les dones d'origen no comunitari, tot i que per les tres nacionalitats s'observen evolucions positives, i d'una altra, en el cas dels homes l'evolució és a l'alça per a les nacionalitats espanyola i no comunitària mentre que en el cas de la nacionalitat no comunitària s'observa un descens de menys -2.600 actius.

Variacions interanuals absolutes. IV trimestre 2008				
En milers	Total	Espanyola	Països UE	Països No UE
Ambdós sexes	20,10	5,40	1,10	13,60
Homes	2,50	2,10	-2,60	3,00
Dones	17,60	3,20	3,60	10,70

Font: INE, EPA. Elaboració pròpia

(Taula 1)

Les dades relatives que s'il·lustren al gràfic 2 ens mostren també la importància de l'augment de la població activa entre les dones, tant entre les dones de la UE com no de la UE, les quals experimenten una significativa evolució superior al 20%. En el cas dels homes, i en comparació a les dades absolutes, cal destacar la importància de l'augment d'homes actius de nacionalitat no comunitària en comparació al dels homes espanyols i el significatiu descens de poc més del 10% en el cas dels homes de la Unió Europea.

Font: INE, EPA. Elaboració pròpia

(Gràfic 2)

En l'evolució de la població activa s'observen diferències significatives segons la variable sexe i la variable nacionalitat alhora que és especialment destacable l'afluència de les dones, sobretot estrangeres però també espanyoles, dintre el mercat laboral. Aquest fet té en la conjuntura actual una especial significació, tal com hem apuntat en el *Dades monogràfiques* núm. 2, on es recullen i s'analitzen les dades relatives a dones i mercat laboral 2008 (el document es pot consultar a http://www.ib.ccoo.es/webbalears/menu.do?Arees:Estadistiques_de_mercat_de_treball:Treballs_monografics, p. 3)

2. OCUPACIÓ, AFILIACIÓ I CONTRACTACIÓ

Al IV trimestre del 2008 la població ocupada a la CAIB és de 494.600 persones de les quals el 56,19% són homes, mentre que la proporció de dones se situa en un 43,81%. En relació a la població activa, la taxa d'ocupació és en aquest període del 55,93%, xifra que situa la taxa d'ocupació de les Illes a una distància de 1,52pp respecte a la taxa d'ocupació del darrer trimestre del 2007, que era del 57,45%. En el panorama autonòmic la taxa d'ocupació de la CAIB se situa en primer lloc i per sobre de la taxa nacional del 51,77%.

La comparació interanual de les dades EPA del IV trimestre ens mostra un descens de l'ocupació del -0,09%, fet que suposa una disminució de -400 ocupacions per al conjunt de la població. L'evolució interanual de l'ocupació és molt dispar i s'observa una tendència dual si es pren en consideració la variable sexe: entre els homes es produeix una pèrdua d'ocupació de -4,37% amb -12.700 ocupats menys, mentre que entre les dones l'ocupació puja i l'augment és del 5,97% amb 12.200 ocupades més. La nacionalitat és una segona variable que s'associa als diferents comportaments de l'evolució de l'ocupació. La població espanyola presenta una involució en l'ocupació de -0,8% mentre que entre la població estrangera aquesta ocupació creix en un 0,34%. Si es diferencia entre nacionalitat comunitària i nacionalitat no comunitària la població estrangera comunitària perd ocupació en un -4,49%, i la no comunitària en guanya, en

un +2,62%. Si es prenen en consideració les dues variables, sexe i tipus de nacionalitat, s'observa un augment de l'ocupació entre les dones en els tres tipus de nacionalitat considerats i una destrucció d'ocupació entre els homes, tant espanyols com estrangers.

Al darrer trimestre del 2008 la població ocupada per a cada una de les categories resultants del creuament de la variables sexe i tipus de nacionalitat és la que s'observa a la taula 2.

Població ocupada Illes Balears. EPA				
Total				
En milers	2008TIV	2007TIV	Variació	
Ambdós sexes	494,60	495,00	-0,40	-0,08%
Homes	277,90	290,60	-12,70	-4,37%
Dones	216,70	204,50	12,20	5,97%
Espanyola				
	2008TIV	2007TIV	Variació	
Ambdós sexes	376,30	377,10	-0,80	-0,21%
Homes	217,70	220,80	-3,10	-1,40%
Dones	158,60	156,30	2,30	1,47%
Estrangera UE				
	2008TIV	2007TIV	Variació	
Ambdós sexes	36,20	37,90	-1,70	-4,49%
Homes	18,10	23,10	-5,00	-21,65%
Dones	18,10	14,80	3,30	22,30%
Estrangera no UE				
	2008TIV	2007TIV	Variació	
Ambdós sexes	82,10	80,00	2,10	2,62%
Homes	42,00	46,60	-4,60	-9,87%
Dones	40,10	33,30	6,80	20,42%

Font: INE Elaboració pròpia

(Taula 2)

A les Illes, la mitjana d'afiliació va ser al mes de desembre de 394.461 persones. Respecte a les dades de l'any 2007, l'evolució és negativa i l'afiliació baixa en un -4,85% -percentatge que en termes absoluts significa un descens en l'afiliació de -20.112 persones. En el cas de la població estrangera, la mitjana d'afiliació se situa en 64.701 persones, o sia, la proporció d'afiliació estrangera sobre el total d'afiliació és del 16,4%. Pel que fa a la seva evolució interanual és negativa i la mitjana d'afiliació baixa en un -6,34%.

Les dades relatives a últim dia de mes de l'afiliació, el 31 de desembre de 2008, ens mostren un total de 388.677 afiliacions, amb una variació interanual de -4,97%. El nombre d'afiliacions contractuals va ser de 281.026, de les quals el 30,97% eren afiliacions associades a contractes temporals i el 65,39% restant a afiliacions associades a contractes indefinits, incloent-hi els contractes fixos-discontinus.

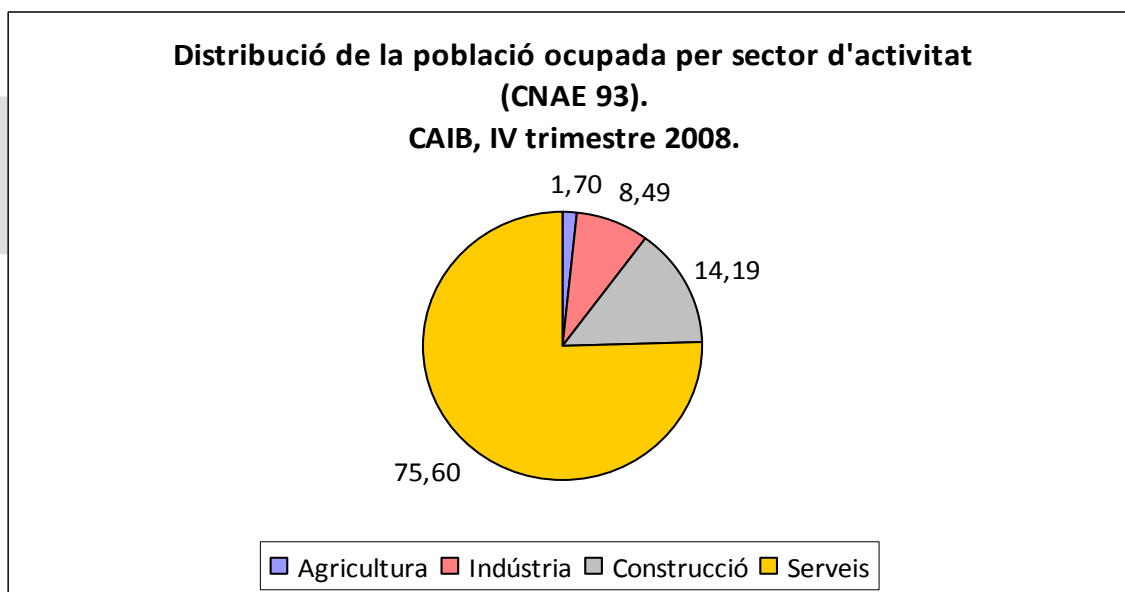
La comparació de l'evolució de les dades proporcionades per l'EPA, on s'observa com hem dit un descens de l'ocupació de -0,09%, i les dades proporcionades pel registre de persones afiliades a la seguretat social (a 31 de desembre de 2008), on l'afiliació experimenta una baixada de -4,97 punts, ens indica evolucions dispars dels dos tipus

de dades. Aquesta evolució diferenciada, menys negativa en el cas de les dades d'ocupació de l'EPA que no en les dades d'afiliació a la seguretat social, es pot interpretar, com ja hem dit a la introducció, com un augment de l'economia submergida.

Per sexe, cal destacar en relació a l'economia informal que a últim dia d'any les variacions en l'afiliació en el cas de les dones va ser negativa, amb un descens en l'afiliació de -1,6%, quan l'EPA ens mostra una pujada en l'ocupació del 5,97%. En el cas de la població estrangera, la variació interanual en l'afiliació se situà en -6,58% mentre que les dades de l'enquesta situen la variació en l'ocupació en un +0,34%.

Al IV trimestre l'ocupació presenta la següent distribució per sectors: el 75,6% es troba al sector serveis, el 14,19% a la construcció, el 8,49% a la indústria i l'1,70% a l'agricultura (vegeu gràfic 3). Quant a les seves variacions, cal remarcar en termes relatius el descens en l'agricultura, la indústria i la construcció, alhora que s'observa un creixement en el sector serveis (vegeu taula 3). En termes absoluts la pèrdua d'ocupació està liderada per la construcció, on hi ha -14.900 ocupats menys, seguida de la indústria on la destrucció d'ocupació és de -7.600. En el cas de l'agricultura, la pèrdua és de -3.300.

D

Font: INE. Elaboració pròpia

(Gràfic 3)

**Variació interanual relativa de la població ocupada 16 i més per sector econòmic.
IB EPA 2008 (CNAE 93)**

%	IT	IIT	IIIT	IVT
Total	2,11	0,06	-0,50	-0,08
Agricultura	-10,20	-6,25	-28,95	-28,21
Indústria	9,95	-9,19	-24,95	-15,32
Construcció	2,26	0,95	7,73	-17,51
Serveis	1,41	1,17	2,14	7,26

Font: INE. Elaboració pròpia

(Taula 3)

Per branques d'activitat (CNAE 93), en termes absoluts la recessió ha afectat més la construcció (-14.900), el comerç i l'hoteleria (-3.300) i les indústries extractives com ara refinament de petroli, indústria química, transformació de cautxú, metal·lúrgica, energia i aigua (-3.300). En termes relatius, destaca l'evolució negativa de l'agricultura amb una baixada del -28,21%. En el cas de la construcció la variació relativa, també negativa, és de -17,51%.

La dinàmica de l'afiliació al règim general per branques d'activitat³ ens mostra un panorama semblant. En termes absoluts, destaquen les baixes en el sistema en la construcció, amb -12.858 afiliacions menys, i comerç (activitats 50 a 52, CNAE 93) amb -3.702 baixes. En termes relatius, el primer lloc en la pèrdua d'afiliacions és per la construcció, on baixen un 26,62%, seguit per activitats immobiliàries (activitat 70) amb un descens d'un -19,35%, si bé el nombre absolut de baixes és de -851 afiliacions. El tercer lloc seria per hostalatge, on el -8,2% de variació interanual significa una pèrdua de -1.107 afiliacions. A continuació es presenta l'evolució mensual de les dades d'afiliació al RG segons activitat econòmica i les variacions absolutes i relatives en el mes de desembre. (Taules 4).

Evolució mensual de la població afiliada al Règim General per sector-activitat econòmica. TGSS Illes Balears 2008

	Primari (01-05)	Indústria (10-41)	Construcció (45)	Hostalatge*	Restauració*	Transport (60-63)	Comerç (50-52)	Act. Immobiliàries (70)	Altres serveis	Total serveis	Total
Gener	2.004	24.565	52.858	14.972	17.312	19.617	56.301	4.297	121.627	234.126	313.553
Febrer	2.077	24.722	53.627	19.534	18.392	20.268	56.764	4.314	122.313	241.585	322.011
Març	2.134	24.812	52.757	25.219	21.669	21.420	58.245	4.355	123.799	254.707	334.410
Abril	2.230	24.932	51.698	38.089	25.796	22.995	60.503	4.382	126.487	278.252	357.112
Maig	2.290	25.444	50.037	51.575	34.952	25.413	63.879	4.472	132.036	312.327	390.098
Juny	2.297	25.242	47.436	56.035	37.646	26.099	65.194	4.406	131.974	321.354	396.329
Juliol	2.266	24.990	42.693	58.480	39.672	26.492	66.352	4.304	135.083	330.383	400.332
Agost	2.256	24.479	39.376	58.475	39.525	26.487	65.956	4.228	134.870	329.541	395.652
Setembre	2.188	23.828	40.551	50.550	34.047	25.297	62.177	4.066	130.029	306.166	372.733
Octubre	2.074	23.362	40.160	27.330	23.195	22.345	57.002	3.871	126.396	260.139	325.735
Novembre	2.034	22.992	40.353	14.456	18.404	19.899	55.163	3.682	126.366	237.970	303.349
Desembre	1.989	22.198	35.451	12.467	16.949	18.958	54.041	3.548	125.351	231.314	290.952
Mitjana anual	2.153	24.297	45.583	35.599	27.297	22.941	60.131	4.160	128.028	278.155	350.189
V. absoluta	-25	-2.171	-12.858	-1.107	-902	-849	-3.702	-851	2.013	-5.398	-20.452
V. relativa	-1,24	-8,91	-26,62	-8,20	-5,10	-4,29	-6,41	-19,35	1,63	-1,73	-6,57

Font: TGSS Elaboració pròpia. Variacions interanuals corresponents al mes 12.

(Taula 4)

En aquest context quasi totes les ocupacions perden, segons l'EPA, llocs de feina, i destaca de manera especial Direcció de les empreses i de l'administració pública amb -7.400 persones ocupades menys, el que suposa una variació interanual negativa de -14,54%. Les evolucions positives es troben en dues categories, la categoria de

³ Agrupacions d'activitats a dos dígitos realitzada per CCOO IB a partir de les dades proporcionades per la Delegació Provincial de la TGSS a Illes Balears.

Treballadors de serveis de restauració, personals, protecció i venedor de comerç, amb + 11.700 treballadors (+13,12%) i la de Tècnics i professionals científics i intel·lectuals amb + 8.300 (+22,93%). Aquesta darrera dada és cridanera perquè és molt diferent a la que s'observa en els tres primers trimestres de l'any, quan les variacions interanuals han estat negatives (IT, -24,22%; IIT, -16,22%; IIIT, -1,49%). La interpretació d'aquesta dada s'ha de fer amb cautela i, si bé no es tenen dades específiques, cal tenir present que la categoria inclouria, entre d'altres, professions relacionades amb classes particulars a domicili i professions liberals diverses, totes activitats molt afectades en la conjuntura actual pel treball no declarat i que es poden relacionar amb l'entrada al mercat laboral de persones fins ara en situació d'inactivitat, i que ho fan amb tipus de treballs de poques hores setmanals. En les ocupacions de treball no qualificat s'observa un descens de -11,97%. En tot cas, a pesar de l'evolució positiva de la categoria de tècnics i professionals científics i intel·lectuals, aquests representen tan sols el 9% de la població ocupada mentre que l'ocupació treballadors de serveis de restauració, personals, protecció i venedor de comerç és la que presenta un major pes en la distribució, amb un 20,4%. La proporció de treballadors no qualificats és també elevada i és del 13,53%. Amb aquest percentatge la CAIB, si bé es troba per sota la mitjana nacional, ocupa en el panorama interautonòmic l'onzè lloc si s'ordenen els percentatges d'ocupació no qualificada de menor a major, tal com s'observa a la taula núm. 5.

% treball no qualificat. CA, IV trimestre 2008

Navarra	9,90
País Basc	10,10
Astúries	10,50
Cantàbria	11,20
Galícia	11,30
Aragó	11,80
Cast. Lleó	11,90
Catalunya	12,60
La Rioja	12,80
Illes Balears	13,50
Madrid	14,20
Total estatal	14,40
Cast. La Manxa	14,80
C. Valenciana	16,50
Andalusia	17,30
Canàries	17,40
Extremadura	17,50
Múrcia	23,40

Font: INE Elaboració pròpia

(Taula 5)

Per nivell educatiu assolit, és l'educació secundària de primera etapa i la formació i inserció laboral corresponent, amb el 35,1% (173.400), la més representativa en la

distribució de l'ocupació de les Illes, seguida d'educació secundària de segona etapa i formació i inserció laboral corresponent, amb el 29% (143.600). L'educació primària suposa l'11,9% (58.800). En la nova ocupació, el nivell educatiu assolit més representatiu és el d'educació secundària de segona etapa (inclou FP), que evoluciona en un any en un 7,89%, amb 10.500 ocupacions més. També l'educació secundària de primera etapa (inclou FP) i l'educació superior evolucionen de forma positiva. En el primer cas l'augment és del 0,81% (+1.400 ocupacions) i en el segon és del 2,4% (+2.700); en l'actualitat l'ocupació se situa per a aquest nivell d'educació en 115.000 persones. La destrucció d'ocupació afecta, per tant, el nivell d'educació primària, i ho fa en un significatiu -20,43% (-15.100 ocupacions).

3. ATUR I ATUR ENREGISTRAT

L'any 2008 acaba amb 69.500 parats i una taxa d'atur del 12,32%. S'observa un major nombre de persones aturades amb un augment de la taxa d'atur de poc més de 3 punts percentuals (al IV trimestre de l'any 2007 la taxa d'atur a la CAIB va ser del 9,01%).

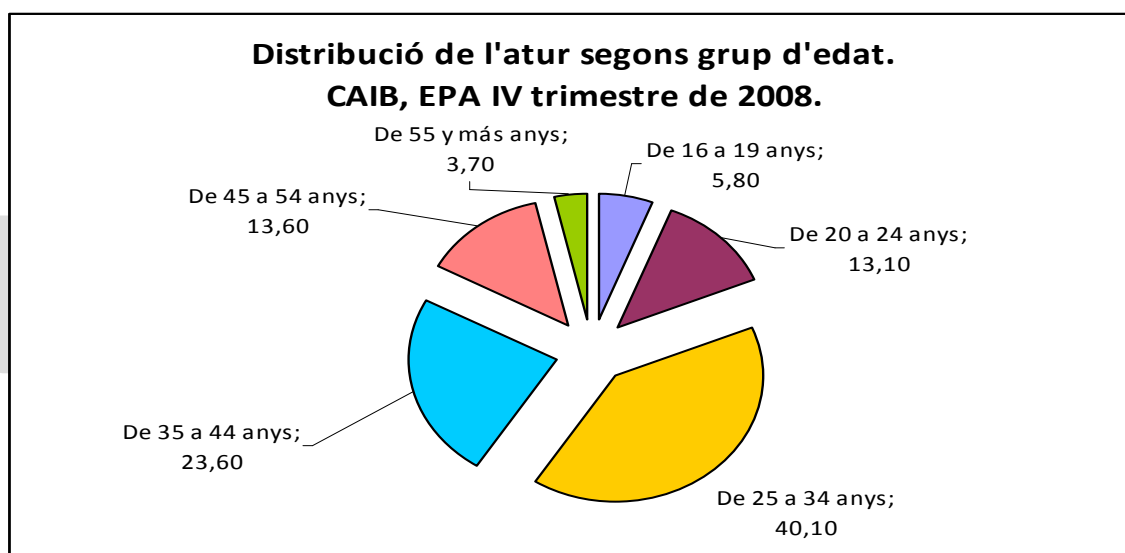
Al IV trimestre de l'any 2008 la pujada de l'atur EPA ha estat del 41,84%, amb 20.500 persones aturades més que en el darrer trimestre de l'any 2007. Amb aquestes xifres, i vist el seu espectacular augment en termes interanuals, l'indicador més important de l'actual conjuntura és el de l'atur. Aquest ascens s'explica tant per l'evolució a l'alça de la població activa, entesa com a persones que volen i poden participar en el mercat de treball, com per l'evolució negativa de l'ocupació, la qual no sols deixa de créixer sinó que a més evoluciona negativament amb destrucció d'ocupació, si bé al quart trimestre de l'any 2008 la destrucció d'ocupació a la CAIB explicaria, de manera aproximada a partir d'un càlcul simple, tan sols un 1,95% de l'atur. Aquesta situació és molt diferent a la que s'observa pel conjunt de l'Estat on la destrucció d'ocupació podria significar el 48,43% de l'augment de l'atur.

Les xifres corresponents a la CAIB, amb un descens de l'ocupació de -400 persones i un augment de l'atur de 20.500 persones, sens dubte criden l'atenció i poden resultar més comprensibles, com hem dit anteriorment, si s'analitzen les dades segons sexe. Entre els homes, l'atur augmenta en 15.200 persones (+65,2%) i l'ocupació baixa en -12.700, per la qual cosa l'augment de l'atur s'explicaria en gran mesura per la destrucció de l'ocupació, mentre que en el cas de les dones l'ocupació augmenta en 12.200 persones i l'atur puja en 5.300 dones (+21,9%); en aquest darrer cas l'augment de població activa té una importància major en l'explicació de l'atur. Aquestes dades d'estoc no signifiquen que no hagi hagut fluxos de l'ocupació vers l'atur entre les dones, i de la inactivitat cap a l'atur entre uns i altres, si bé sí semblen indicar que entre els homes es produeix més una sortida de l'ocupació cap a l'atur mentre que en el col·lectiu de dones hi ha més moviment de la inactivitat cap a l'atur i cap a l'ocupació. En tot cas, cal tenir present que les dades d'atur observades responen a dos tipus de fluxos per a cada un dels sexes: de l'ocupació cap a l'atur, i de la inactivitat

cap a l'activitat sense ocupació (atur). A l'hora d'interpretar les dades, en especial les d'augment d'ocupació, també hem de recordar el concepte d'ocupació de l'EPA: persona que en la setmana de referència ha treballat almenys una hora a canvi de remuneració en diners o en espècies.

Hem vist que respecte a l'any 2007 l'atur puja més entre els homes que no pas entre les dones, el que suposa que la taxa d'atur femení sigui en l'actualitat i de manera contrària al que seria habitual, inferior a la taxa masculina. Al IV trimestre de l'any 2008 la taxa d'atur femenina se situa, amb 29.500 aturades, en el 12% i la masculina, amb 40.000 aturats, en el 12,57%.

Per edat, l'atur es concentra a la nostra comunitat en el grup dels 25 als 34 anys. En concret, el 40% dels aturats són persones en edats compreses en aquest interval. Amb aquest percentatge, la CAIB és la CA que presenta una major proporció d'aturats en aquest grup. Pel que fa als majors de 55 anys, el seu pes en l'atur és del 3,7%, 3pp per sota del pes observat al conjunt de l'Estat.

Font:INE, EPA. Elaboració pròpia

(Gràfic 3)

Tots els grups d'edat presenten evolucions a l'alça pel que fa al nombre d'aturats, però destaca sobretot el grup format per les persones compreses entre els 25 i els 34 anys. Aquest grup d'edat és el que més ha patit l'augment de l'atur, fent-ho de manera aclaparadora: el 46,83% del nou atur en termes interanuals es dona entre aquest grup d'edat. A més, tant en termes absoluts com en termes relatius, aquest grup de població protagonitza l'augment de l'atur amb una pujada interanual del 52,46% i amb 9.600 aturats més, i xifra l'atur entre aquest grup d'edat en 27.900 persones. (Vegeu taula 6)

Població aturada segons grups d'edat. Total i variacions. CAIB, EPA IV T 2008						
En milers	16 a 19	20 a 24	25 a 34	35 a 44	45 a 54	55 i més
Població aturada IV T 2008	4,00	9,1	27,9	16,4	9,5	2,6
Variació absoluta	-5,10	1,5	9,6	5,6	3,1	0,1
Variació relativa %	17,65	19,74	52,46	51,85	48,44	4
Distribució del creixement	2,93%	7,32%	46,83%	27,32%	15,12%	0,49%

Font:INE, EPA. Elaboració pròpia

(Taula 6)

L'atur de llarga durada, és a dir, d'un any a menys de dos, té una incidència del 7% i el de molt llarga durada, de dos anys o més, de l'1,6%. Per sexes, s'observen diferències i així, tal com es pot consultar a la taula 7, l'atur de llarga durada és més comú entre les dones que no pas entre els homes.

Percentatge d'atur de llarga durada sobre el total i per a cada sexe. CAIB, EPA IVT 2008		
	D'1 any a menys de 2 anys	2 anys o més
Ambdós sexes	7,00	1,60
Homes	6,40	0,50
Dones	7,80	3,20

Font:INE, EPA. Elaboració pròpia

(Taula 7)

El nivell de formació que presenta un nombre més elevat d'aturats és el d'educació secundària de primera etapa (inclou FP), tant en el cas dels homes com entre les dones. Per ambdós sexes, el 42,5% (29.500) de l'atur es concentra en aquest nivell de formació. En els homes el percentatge, una mica més baix, és del 41,5% (16.600) i entre les dones del 43,8% (12.900). Si, com hem fet fins ara, analitzam les variacions que s'han operat en cada una de les categories durant el període d'un any s'aprecia que, en nombres absoluts, l'atur creix més en l'educació secundària de primera etapa. El creixement és del 37,85% amb 8.100 aturats més. En educació secundària de segona etapa l'augment és una mica superior en termes relatius i menor en nombres absoluts: un 44.18% d'increment, el que suposa 5.700 aturats més. L'increment relatiu més elevat s'observa en l'atur de persones amb educació superior, el qual, amb 4.100 aturats més, creix un 74,54%. En nombres absoluts i per a les diferents categories, al darrer trimestre de l'any 2008 l'atur va ser el següent: analfabets 500, educació primària 10.900, educació secundària primera etapa 29.500, educació primària segona etapa 18.600 i educació superior excepte doctorat 9.600 (les altres categories recollides a l'EPA tenen per a la CAIB elevats errors de mostreig i la dada no està disponible).

Un cop feta la descripció de les dades d'atur proporcionades per l'EPA, presentem les dades de l'atur enregistrat. En aquest cas, a més de la variable sexe i nivell d'ocupació assolit, s'han incorporat dades sobre atur en població estrangera, tant comunitària com no comunitària, i dades sobre ocupacions de la població aturada.

A 31 de desembre de 2008 l'atur enregistrat també augmenta. La pujada interanual de l'atur enregistrat a 31 de desembre de 2008 és del 46,58% i el nombre d'aturats enregistrats se situa en 73.298 persones, 23.294 més que en el mateix període de l'any 2007. Per sexe la majoria de l'atur és ara masculí, atès que la proporció d'homes és del 54,44%, quan l'any 2007 les dones eren majoria. Aquest fet s'explica sobretot per la fallida de la construcció, sector majoritàriament masculí. Segons les dades proporcionades pel SOIB, els homes aturats són 39.905; en el cas de les dones, la xifra és una mica més baixa, 33.393 aturades.

L'atur enregistrat augmenta entre els homes en un 69,73% mentre que en les dones s'observa un increment més baix, tot i que també significatiu, en situar-se en un 26,04%. En termes absoluts hi ha 16.394 homes aturats més al desembre del 2008 que

no al desembre del 2007. En el cas de les dones la pujada és en termes absoluts de 6.900 aturades més. Entre els homes la construcció explica el 46,96% de l'augment de l'atur i el sector serveis el 43,13%, mentre que en les dones el sector serveis explica el 85,54% del nou atur femení (vegeu taula 8). En termes relatius l'increment interanual més elevat s'observa a la construcció, amb un augment del 106,05%, mentre que en nombres absoluts és el sector serveis, amb 12.972 persones més, el que presenta la xifra més elevada, tal com ens mostren les variacions recollides a la taula 8.

Atur enregistrat per sexe i activitat i variacions interanuals. CAIB, 31 de desembre de 2008						
31 desembre	Agricultura i pesca	Indústria	Construcció	Serveis	SOA	Total
2007						
Homes		351	1.162	6.975	14.766	23.511
Dones		140	826	577	24.499	26.493
Total		491	1.988	7.552	39.265	50.004
2008						
Homes		516	2.030	14.674	21.836	39.905
Dones		144	1.031	887	30.401	33.393
Total		660	3.061	15.561	52.237	73.298
Variacions interanuals absolutes						
Homes		165	868	7.699	7.070	16.394
Dones		4	205	310	5.902	6.900
Total		169	1.073	8.009	12.972	23.294
Variacions interanuals relatives %						
Homes		47,01%	74,70%	110,38%	47,88%	230,35%
Dones		2,78%	19,88%	34,95%	19,41%	51,51%
Total		34,42%	53,97%	106,05%	33,04%	151,27%
Distribució del creixement per sectors						
Homes		1,01%	5,29%	46,96%	43,13%	3,61%
Dones		0,06%	2,97%	4,49%	85,54%	6,94%
Total		0,73%	4,61%	34,38%	55,69%	4,60%

Font:SOIB Elaboració pròpia

(Taula 8)

En el cas de la població estrangera s'observa també un major nombre de persones aturades. En total, l'any 2008 acaba amb 21.994 estrangers enregistrats a l'atur, dels quals el 59,94% són homes. La distribució per sexe varia si es pren en consideració la variable origen (UE-noUE), i així s'observa una major proporció d'homes entre l'atur no comunitari. Per origen s'han enregistrat 7.307 aturats d'origen comunitari i 14.637 d'origen no comunitari, amb un pes percentual del 33,3% i del 66,7%, respectivament.

La comparació de les xifres de l'any 2008 amb les corresponents a l'any 2007 ens mostra que l'atur afecta d'una manera significativa la població estrangera, que representa el 30,01% sobre el total de persones aturades. L'increment interanual del 56,27% suposa en nombres absoluts una xifra d'augment de 7.920 persones. La xifra és significativa i explica el 34% de l'augment de l'atur a la nostra comunitat. La crisi ha afectat els dos grups de població estrangera, si bé de manera més notòria els estrangers no comunitaris: en el cas dels estrangers de la UE la pujada d'un 45,42%

suposa 2.297 persones aturades més, mentre que en el cas de persones no comunitàries les xifres són d'un augment del 62,36% i 9.017 aturats més.

La majoria, és a dir, el 56,97% (41.758) de la població aturada enregistrada de la CAIB té un nivell educatiu d'educació secundària de primera etapa, sense FP. En el cas de l'educació primària, el percentatge és del 23% (16.891), mentre que en un 12,77% es tracta de persones amb un nivell d'educació secundària de segona etapa i sense FP (9.362)⁴. L'anàlisi de l'evolució temporal de les dades proporcionades pel SOIB ens mostra que **l'atur augmenta més entre el grup d'educació secundària de primera etapa**, ja que experimenta un augment de +10.821 aturats (34,98% en termes relatius). Aquesta xifra suposa el 46,45% de la variació interanual de l'atur. El nivell d'educació primària creix en un 93,73%, és a dir, en +8.172, xifra que suposa el 35,08% del nou atur. Pel que fa al nivell d'educació secundària de segona etapa, l'evolució és també prou elevada amb 2.636 parats més (39,19%)

En línia amb l'evolució de les dades segons la variable nivell d'educació, l'atur enregistrat segons ocupació experimenta els majors augments en dues categories: la categoria de Treballadors de serveis de restauració, personals, protecció i venedors de comerç i la categoria d'Artesans i treballadors qualificats de les indústries manufactureres, construcció i mineria. En el primer cas l'atur és de 13.740 persones, el que suposa 4.520 aturats més en un any (+27,19% de variació interanual relativa). L'increment de l'atur en aquesta categoria és el 19% sobre el total de noves persones aturades. En el cas dels Artesans i treballadors qualificats de les indústries manufactureres, construcció i mineria, la xifra és de 7.312 persones aturades amb un augment relatiu molt elevat del 106,73%, la qual cosa suposa l'entrada a l'atur de 9.096 treballadors/es més en un any. En aquest cas l'increment de l'atur explica el 31% de l'augment interanual.

⁴ Les dades d'atur enregistrat proporcionades pel SOIB presenten una major desagregació per nivell de formació que les dades EPA. Recull FP, 1a i 2a etapa i FP sense titulació, entre d'altres.

LA TEMPORALITAT I LA PARCIALITAT COM A ELEMENTS DE SEGMENTACIÓ I DE SEGREGACIÓ DEL MERCAT DE TREBALL

Al IV trimestre de l'any 2008 la CAIB presenta una taxa de salarització del 80,93% mentre que el percentatge de treballadors per compte propi sobre el total d'ocupats era del 19,05% (vegeu taula 9). En comparació a la mitjana d'Espanya, la nostra taxa de salarització és una mica més baixa que la del conjunt de l'Estat, que presenta una taxa del 82,1%.

La comparació interanual de les dades d'ocupació (taula 9) segons situació professional ens mostra un augment en el nombre de treballadors per compte propi de 4.500 (+5,02%) i un descens en el nombre d'assalariats de -4.500 (-1,11%). Si es prenen en consideració les diferents subcategories per a cada grup de situació professional s'observen evolucions dispars, i així entre les subcategories d'un i altre grup es presenten evolucions de signe contrari. Entre els treballadors per compte propi, augmenten els ocupadors i sobretot els empresaris sense assalariats o treballadors independents, categoria que experimenta una pujada de l'11,02% (+5.600), en canvi baixa el nombre dels treballadors de la categoria ajuda familiar. En el cas de la població assalariada, s'observa una polarització de les variacions i destaca l'augment del 23,38% de l'ocupació en el sector públic (+12.600) i el descens, més elevat en termes absoluts, dels assalariats en el sector privat (-17.100; -4,87%).

Població ocupada segons situació professional i variacions. CAIB; EPA IVT 2008

	Milers	Distribució	Var. Absoluta	Var. Relativa
Total	494,60	100,00%	-0,40	-0,08%
Treballador per compte propi: total	94,20	19,05%	4,50	5,02%
Ocupador	35,70	7,22%	0,60	1,71%
Empresari sense assalariats o treballador independent	56,40	11,40%	5,60	11,02%
Membre de cooperativa	0,20	0,04%	-0,40	-66,67%
Ajuda familiar	1,90	0,38%	-1,20	-38,71%
Assalariats: total	400,30	80,93%	-4,50	-1,11%
Assalariats sector públic	66,50	13,45%	12,60	23,38%
Assalariats sector privat	333,80	67,49%	-17,10	-4,87%

(Taula 9)

A 31 de desembre, les dades d'afiliació a la segureta social ens mostren també un descens de la població afiliada per compte d'altri⁵ i del nombre d'altres en l'afiliació amb contracte (indefinit i temporal)⁶. En el primer cas, i amb 304.475 afiliacions per compte d'altri, la variació interanual és de -5,94% i el nombre d'afiliacions d'aquest tipus baixa en -19.240. En el cas de les afiliacions amb contracte (vegeu taula 10) la xifra és, a últim dia d'any, de 281.026 afiliacions, un -6,72% menys que a l'any 2007 (-20.244). **Es confirma, per tant, la pèrdua de població ocupada assalariada.**

⁵ Treballadors del règim general, i dels règims especials agrari, del mar, mineria i de la llar.

⁶ Igual que el 3 excepte règim de la llar.

Afiliacions (1) amb contracte. Gener-desembre 2008 Illes Balears

	2007	2008	absolut	%
Gener	296.634	303.470	6.836	2,30
Febrer	306.381	312.211	5.830	1,90
Març	325.890	324.684	-1.206	-0,37
Abril	346.713	347.617	904	0,26
Maig	379.528	380.914	1.386	0,37
Juny	393.921	387.308	-6.613	-1,68
Juliol	396.552	391.338	-5.214	-1,31
Agost	387.831	386.530	-1.301	-0,34
Setembre	383.293	363.238	-20.055	-5,23
Octubre	331.227	315.876	-15.351	-4,63
Novembre	307.895	293.305	-14.590	-4,74
Desembre	301.270	281.026	-20.244	-6,72

Font: TGSS Elaboració pròpia

(Taula 10)

(1) Afiliacions a 01, règim general, 0613, règim agrari, 081 mar i 0911 mineria. El total no es correspon amb el total d'afiliacions.

(2) El total d'afiliats contractats inclou la categoria no consta. El sumatori d'indefinitos i temporals no es correspon amb el total

La relació laboral de la població ocupada assalariada (EPA) és de tipus temporal en un 26,1%. La taxa de temporalitat experimenta en un any un descens de 2,7 pp, que s'explica sobretot per la destrucció d'ocupació temporal. La comparació interanual del nombre d'ocupats per a cada tipus de relació laboral confirma aquesta lectura, i així l'any 2007 el nombre d'assalariats temporals era un 10,29% superior al que tenim actualment. En el cas de l'ocupació de tipus indefinit, s'observa un augment interanual del 2,64%. Cal destacar a més que la pèrdua d'ocupació assalariada es produeix tan sols en el cas dels homes però no entre les dones i que també els homes perden ocupació, tant de tipus indefinit com de tipus temporal (vegeu taula 11). La taxa de temporalitat és també més elevada entre els homes, amb un 27,7%, que no entre les dones, col·lectiu en què la taxa és del 24,4%.

Població ocupada assalariada segons relació laboral i sexe. CAIB, EPA IV Trimestre 2008

En milers	Assalariats duració indefinida			Assalariats temporal		
	Ambdós sexes	Homes	Dones	Ambdós sexes	Homes	Dones
Total ocupats/des assalariats/des	295,80	152,80	142,90	104,60	58,40	46,10
Variació interanual absoluta	7,60	-5,70	13,20	-12,00	-12,60	0,50
Variació interanual relativa	2,64%	-3,60%	10,18%	-10,29%	-17,75%	1,10%

Font: INE Elaboració pròpia

(Taula 11)

En relació a la temporalitat és interessant destacar que aquesta té una major incidència entre el sector privat que no pas entre el sector públic. En el sector privat el 27% de la població assalariada té una relació temporal amb la seva ocupació mentre que al sector públic la proporció és del 21,7%. Si es pren en consideració la variable sexe s'observen diferències significatives. En el sector privat les taxes de temporalitat són elevades si es comparen amb les dades de la UE-15, pels homes i per les dones, encara que en el primer cas ho són més: la temporalitat masculina se situa en el 29,9% i la femenina en el 23,6%. En el sector públic, en canvi, els homes presenten una taxa de temporalitat baixa, del 14,7%, mentre que entre les dones la taxa és del 27,9%.

La comparació interanual (vegeu taula 12) ens mostra que en el sector privat l'ocupació temporal baixa en ambdós sexes, encara que de manera més acusada entre els homes, mentre que en el sector públic puja en el cas de les dones i baixa entre els homes. Aquesta dada indica la importància que la contractació pública té en la temporalitat femenina.

Població assalariada temporal segons sector, públic o privat, i sexe. CAIB, EPA IV trimestre 2008						
En milers	Públic			Privat		
	Total	Var. absoluta	Var. relativa	Total	Var. absoluta	Var. relativa
Ambdós sexes	14500	-13000	-12,61	90100	1000	7,41
Homes	4600	-12000	-18,24	53800	-500	-9,80
Dones	9900	-900	-2,42	36300	1500	17,86

Font: INE Elaboració pròpia (Taula 12)

La importància de la temporalitat femenina en el sector públic es veu de manera més clara quan es calcula la proporció d'ocupació temporal en aquest sector. Així, entre les dones el 21,43% de la temporalitat es dona en el sector públic mentre que entre els homes la temporalitat d'aquest sector representa tan sols el 7,88% sobre el total d'ocupació temporal.

Les dades d'afiliació i de contractació ens mostren, com així ho fan les dades de l'EPA, una elevada taxa de temporalitat i una pèrdua d'aquest tipus d'ocupació. A 31 de desembre la taxa de temporalitat en l'afiliació va ser del 30,97% i l'afiliació temporal va baixar en un -18,8% (-20.149 afiliats). En el cas de la contractació enregistrada, la incidència de la temporalitat va ser molt elevada, en concret del 86,13% en el mes de desembre, i en comparació a l'any 2007 baixa en un -16,86% (-2.928). Sobre el total acumulat al llarg de l'any 2008, la proporció va ser del 86,41%.

Si existeix algun tipus d'ocupació típicament femenina aquesta és l'ocupació a jornada parcial. Segons les dades de l'EPA, la taxa de parcialitat és del 20,3% entre les dones i entre els homes baixa fins al 3,2%. A més, en relació a aquest fenomen s'han de destacar dues dades de l'EPA: que el total, és a dir, el 100% del creixement interanual de l'ocupació parcial, és femení i que el 82,55% del treball parcial també és femení (vegeu taula 13).

Així mateix les dades de contractació mostren la feminització del treball parcial. Segons les dades proporcionades per l'Observatori Ocupacional de l'INEM, el percentatge de dones sobre el total de contractació a temps parcial enregistrada durant tot l'any 2008 és del 62,72%, és a dir, de cada 10 contractes parcials poc més de 6 s'han fet a dones; el major pes de les dones en la parcialitat es correspon a taxes de parcialitat contractual diferents entre un sexe i l'altre. Entre les dones aquesta taxa és del 47,53% i entre els homes el valor és del 20,23%.

Població ocupada amb jornada parcial segons sexe. CAIB: EPA IV Trimestre 2008					
En milers	Total	Distribució	Variacions		Taxa parcialitat
Ambdós sexes	53,30	100,00	6,70		10,80
Homes	9,30	17,45	0,00		3,30
Dones	44,00	82,55	6,70	17,96%	20,30

Font: INE Elaboració pròpia

(Taula 13)

Hem comentat en la introducció d'aquest núm. 4 del *DTMT* que la temporalitat i la parcialitat a més de ser elements de segmentació del mercat de treball podien tenir una dimensió de segregació en ser uns grups socials i no altres els que presenten una major incidència. Segons les dades exposades fins ara, sembla clar que es pot parlar de segregació en el cas de les dones pel que fa a la parcialitat.

En el cas de la població estrangera no tenim dades ni de l'EPA ni de l'afiliació, però sí en tenim per a la contractació. Sobre la contractació enregistrada, la taxa de temporalitat és molt elevada entre la població estrangera, i amb dades acumulades a l'any 2008, per cada 10 contractes gairebé 9 han estat temporals. Per la població amb nacionalitat espanyola (calculada a partir de les dades totals menys les dades de població estrangera) la temporalitat contractual se situa també en un valor elevat, si bé una mica més baix i proper al 85%. En el cas de la parcialitat, la taxa sobre la contractació és del 22% en la població estrangera mentre que entre la població espanyola és aproximadament del 16%. S'observen, per tant, diferències entre població espanyola i població estrangera, encara que no són tan significatives com les observades segons la variable sexe.

DT

INDICADORS BÀSICS DEL MERCAT DE TREBALL A LES ILLES BALEARS. ANY 2008

L'any 2008 ha estat un any caracteritzat per un progressiu deteriorament de l'economia. En aquest context econòmic desfavorable el mercat de treball ha experimentat també efectes negatius que han posat de manifest les debilitats i mancances estructurals del model de creixement econòmic i d'ocupació del cicle expansiu de l'economia dels darrers anys, i que es reflecteix sobretot en un augment molt elevat de les taxes d'atur. Les dades mitjanes per l'any 2008 dibuixen un panorama millor que allò que hem exposat fins ara, fet que mostra la intensitat dels canvis, però també, i sobretot, la ràpida evolució de les dades.

L'any 2008 presenta una taxa mitjana d'activitat del 55,98%, superior a la de l'any 2007 en 0,69 pp. Entre els homes, la taxa és del 73,55% i entre les dones és del 55,98%. Respecte a l'any 2007, el creixement de la població activa és del 3,93% i se situa en les 567.600 persones.

L'ocupació presenta també una evolució positiva i puja un 0,4% (509.800 persones ocupades). Aquest augment s'explica per una major ocupació femenina, que puja un 2,9%, mentre que entre els homes l'ocupació baixa en un -1,5%. La taxa d'ocupació és del 58,16% i baixa en 1,43 pp. Entre els homes la taxa és del 66,42% i entre les dones del 49,93%.

La mitjana de població aturada EPA és de 57.800 persones, amb creixement del 51,7% (+19.700) persones. L'atur augmenta més entre els homes (71%) que entre les dones (33,6%). La taxa d'atur supera a la de l'any 2005 i és del 10,21%, 3,18 pp. més que a l'any 2007. La mitjana d'atur enregistrat és de 49.111 persones, un 31,87% més que l'any anterior.

La mitjana anual d'afiliació és de 452.244, amb una variació interanual negativa, contràriament a l'evolució de les dades d'ocupació de l'EPA, i és de -0,76%.

Dades resum

Mitjana 2008	Variacions relatives (taxes pp)			Variacions absolutes					
	Ambdós sexes	Homes	Dones	Ambdós sexes	Homes	Dones	Ambdós sexes	Homes	Dones
EPA, en milers									
Actius/ves	567,6	321,9	245,7	3,93%	2,70%	5,59%	21,4	8,4	13,0
Taxa activitat	64,75	73,55	55,98	0,69	-0,19	1,54			
Ocupats/des	509,8	290,7	219,1	0,35%	-1,53%	2,92%	1,8	-4,5	6,2
Taxa d'ocupació	58,16	66,42	49,93	-1,43	-3,02	0,13			
Aturats/des	57,8	31,3	26,5	51,71%	71,00%	33,63%	19,7	13,0	6,7
Taxa d'atur	10,21	9,72	10,87	3,18	3,86	2,27			
Ocupats/des temporals	118,5	67,0	51,5	-1,56%	-3,87%	1,63%	-1,9	-2,7	0,8
Taxa de temporalitat	28,48	30,03	26,68	-0,42	-0,02	-0,80			
Atur registrat	49.111			31,87%			11.868		
Afiliació	452.244			-0,76%			-3.450		
Afiliació assalariada	340.626			-1,67%			-5.802		

FONT:INE, TGSS i INEM Elaboració pròpia

(Taula 14)

BIBLIOGRAFIA

- García Díaz, M.A, Martín Urriza, C., Zarapuz Puertas, L. *Crisis financiera, situación de la economía española. Presupuestos generales del Estado 2009*. CCOO, Confederación Sindical de Comisiones Obreras. Madrid, noviembre 2008.
- Gobierno de España. *Programa nacional de reformas de España. Informe anual de progreso 2008*.
- Huguet Roig, A. *Segmentación el mercado de trabajo español*. CES. Colección Estudios. Madrid, 1998.
- Laborda, Angel. "Otra semana negra para la economía española", a *El País*, diumenge 25 de gener de 2009. Suplement Negocios, p. 25.
- Prieto, Carlos. "Flexibilidad e (in)seguridad o precariedad en el empleo: relación y problema" a *Gaceta Sindical, reflexión y debate*, nova etapa, núm. 11 desembre del 2008, p. 119-132.

D
T

ÍNDEX TAULES

- TAULA 1: VARIACIONS INTERANUALS ABSOLUTES. IV TRIMESTRE 2008
- TAULA 2: POBLACIÓ OCUPADA ILLES BALEARS. EPA
- TAULA 3: VARIACIÓ INTERANUAL RELATIVA DE LA POBLACIÓ OCUPADA 16 I MÉS PER SECTOR ECONÒMIC. IB EPA 2008 (CNAE 93)
- TAULA 4: EVOLUCIÓ MENSUAL DE LA POBLACIÓ AFILIADA AL RÈGIM GENERAL PER SECTOR- ACTIVITAT ECNÒMICA. TGSS ILLES BALEARS 2008
- TAULA 5: % TREBALL NO QUALIFICAT. CA, IV TRIMESTRE 2008
- TAULA 6: POBLACIÓ ATURADA SEGONS GRUPS D'EDAT. TOTAL I VARIACIONS. CAIB, EPA IV T 2008
- TAULA 7: PERCENTATGE D'ATUR DE LLARGA DURADA SOBRE EL TOTAL I PER A CADA SEXE. CAIB, EPA IVT 2008
- TAULA 8: ATUR ENREGISTRAT PER SEXE I ACTIVITAT I VARIACIONS INTERANUALS. CAIB, 31 DE DESEMBRE DE 2008
- TAULA 9: POBLACIÓ OCUPADA SEGONS SITUACIÓ PROFESSIONAL I VARIACIONS. CAIB; EPA IVT 2008
- TAULA 10: AFILIACIONS (1) AMB CONTRACTE. GENER-DESEMBRE 2008 ILLES BALEARS
- TAULA 11: POBLACIÓ OCUPADA ASSALARIADA SEGONS RELACIÓ LABORAL I SEXE. CAIB, EPA IV TRIMESTRE 2008
- TAULA 12: POBLACIÓ ASSALARIADA TEMPORAL SEGONS SECTOR, PÚBLIC O PRIVAT, I SEXE. CAIB, EPA IV TRIMESTRES 2008
- TAULA 13: POBLACIÓ OCUPADA AMB JORNADA PARCIAL SEGONS SEXE. CAIB: EPA IV TRIMESTRE 2008
- TAULA 14: DADES RESUM

ÍNDIX GRÀFICS

- GRÀFIC 1: POBLACIÓ ACTIVA EN MILERS PER SEXE I NACIONALITAT. CAIB IV TRIMESTRE 2008
- GRÀFIC 2: VARIACIONS INTERANUALS RELATIVES DE LA POBLACIÓ ACTIVA SEGONS SEXE I NACIONALITAT. CAIB IV TRIMESTRE DE 2008
- GRÀFIC 3: DISTRIBUCIÓ DE LA POBLACIÓ OCUPADA PER SECTOR D'ACTIVITAT (CNAE 93). CAIB, IV TRIMESTRE 2008

D
T